

УДК 336.7

JEL L25

DOI 10.32782/2786-765X/2024-6-15

Олексюк О.Л.

аспірант,

Луцький національний технічний університет

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-7350-7438>

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ КРЕДИТНОГО ПОРТФЕЛЮ В РОЗРІЗІ СЕКЦІЙ ЕКОНОМІКИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЙОГО ЯКОСТІ

У статті проаналізовано загальний кредитний портфель банківської системи в розрізі секцій та секторів економіки на предмет концентрації кредитування з боку банківського сектору, а також уніфікації залучених ресурсів в розрізі окремих банків суб'єктами господарської діяльності. Визначено найбільші банки з непрацюючими активами в різних секторах економіки, та проаналізовано розподіл проблемної заборгованості секцій економіки по банках – учасниках системи. Метою дослідження стало визначення залежності банків від функціонування різних секцій економіки, а також вплив на них через кредитування при кризових станах, задля визначення оптимального розподілу кредитного портфелю банку між секторами економіки, для можливості протидії впливу негативних факторів. Основні висновки представлені рекомендаціями для покращення якості кредитного портфелю банків, а також окресленням напрямків для подальшої дискусії і пошуку нових рішень для дослідженої проблематики.

Ключові слова: диверсифікація кредитів, надмірна концентрація кредитування, розподіл кредитного портфелю, сектор, економіки, секція економіки.

Постановка проблеми. Залучення додаткового фінансування суб'єктами господарської діяльності, є одним із основних елементів пришвидшення розвитку такого суб'єкта. Одним із фундаментальних джерел такого фінансування є банківське кредитування, яке надає доступ до ресурсів фактично для будь-якої форми існування підприємств. Проте надмірне зосередження одного суб'єкта на одному джерелі ставить під загрозу його фінансову незалежність, таким чином відсутність диверсифікації джерел фінансування загрожує, або втратою постійного потоку такого фінансування, в разі ліквідації джерела, або значим фінансовим тягарем повернення боргу, адже недиверсифіковані потоки не дозволяють оптимально розподіляти повернення боргу, а будуть уніфіковані в один період. В кризовий період такий ризик ще більше стає актуальним та значним. І в цьому плані чим більший суб'єкт, тим більший ризик виникає. Зокрема з найменшої одиниці, цю ситуацію можна екстраполювати на більш складні форми економіки, зокрема на її напрями, галузі та сектори. Але в макро масштабі, ця ситуація є взаємо оберненою, і проблема надмірної концентрації притаманна як секціям економіки з боку банків, так і банкам з боку секцій/галузей економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До проблеми галузевого/секторального розподілу кредитного портфелю, зверталися багато

науковців, зокрема М.І. Крупка, Д.В. Ванькович, та М.І. Кульчицький [1] в своїй статті здійснили аналіз кредитного портфелю в розрізі напрямів діяльності господарств, та визначили пріоритетні галузі економіки що фінансуються банками. О.О. Мельник [2] в представленій роботі, провів аналіз кредитування з висвітленням непрацюючих кредитів в розрізі секції економіки, чим підсвітив загальну проблематику фінансування суб'єктів господарювання тих чи інших галузей. Загалом до управління кредитним портфелем, і підвищення його якості, в тому числі його диверсифікації в розрізі сфер діяльності суб'єктів господарювання зверталися О.Г. Римар, О.І. Гулюк, С.В. Степаненко [3], І.О. Герасименко, Я.А. Моль [4] та інші. Та незважаючи на досліджуваність теми, залишаються питання що потребують додаткового висвітлення, пошуку шляхів розв'язання проблеми.

Метою статті є аналіз загального кредитного портфелю банківської системи України в розрізі секцій економіки, а також структуру цих секцій в розрізі банків, в тому числі проблемної заборгованості, для визначення наявності надмірної концентрації та уніфікації такого портфелю з ціллю виявлення взаємозалежності від негативного впливу кризових періодів для учасників економічної системи.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зважаючи на розподіл економічної системи на секції та галузі економіки [5],

доцільно розглянути які секції в українській економіці, є найбільш прокредитовані банківською системою. Тут варто відмітити, що окрім економічної привабливості секції для банків, фактором спрямування грошових ресурсів є також політика держави, то географічне положення країни. Так, фінансування аграрної сфери в одній країні може мати найбільшу питому вагу, коли в іншій практично не мати кредитного портфелю в банках держави. Таким чином проаналізувавши кредитний портфель в банках в розрізі державних економічних напрямках, можна визначити, які галузі домінують в залученості додаткового фінансування, на які спрямовується державна стратегія, а які є економічно привабливими для кредитування.

Проте також варто зазначити, що надмірне зосередження кредитного портфелю банківської системи в одній сфері економіки, загрожує мати наслідки залежності: при настанні несприятливих часів для галузі, страждатиме банківська система, і нестабільність банківського сегменту, створюватиме нестачу фінансування, яку відчує весь сектор.

Для більш детальної демонстрації подібної залежності розглянемо кредитний портфель сформований банківською системою України в розрізі сегментів економіки з 2021 року по 2023 рік. В таблиці 1 представлено 5 сегментів, які мають найбільшу питому вагу залученого банківського ресурсу, та їх зміну протягом 2021–2023 років.

Згідно даних таблиці, найбільш прокредитованими сегментами є секція G – Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів; С – Переробна промисловість (розділи довідника КВЕД-2010 [5], 10–33); А – Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство;

D – Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря; L – Операції з нерухомим майном.

Зважаючи на портфелі цих сегментів очевидно, що оптова та роздрібна торгівля фінансується з боку банків питомою вагою більше третини всіх наданих кредитів, і в динаміці коливання практично не відчужуються. Зважаючи на специфіку сегменту, можна зробити попередній висновок, що фінансування секції G є фінансово привабливим для банківської сфери, оскільки роздрібна та оптова торгівля в більшій своїй мірі має високу рентабельність, а тому вплив ресурсів в цю сферу приносить хороші прибутки. Наступною по величині прокредитованою секцією економіки є переробна промисловість, яка в себе включає виробництво різного типу продукції, від легкого та харчового виробництва до металургії. В середньому, частка портфелю переробки складає близько 15%, але в динаміці ця величина має тенденцію до зменшення. Пояснити таку динаміку можна тим, що економічна привабливість є дещо меншою за торгівлю, а також оскільки підтримка переробної промисловості є однією із цілей державної політики, а в 2022–2023 році через повномасштабне вторгнення, та збройну агресію, концентрація держави була вимушено розпорощена на інші сфери діяльності, фінансування переробної секції також зменшилася.

Згідно таблиці, в динаміці сільське господарство, секція А в 2022–2023 році, порівняно із 2021 роком отримало значний приріст у фінансуванні з боку банків, і його питома вага збільшилася з 10% до 15%. В 2023 році, сільське господарство в об'ємах залучених фінансових ресурсів перевищило секцію С. На це чітко вплинула програма запроваджена урядом та президентом у 2022 році на підтримку

Таблиця 1

Динаміка кредитної заборгованості п'яти найбільш прокредитованих секцій економіки за 2021–2023 роки

Секція	2021	Питома вага	2022	Питома вага	2023	Питома вага	Відхилення 2022/2021		Відхилення 2023/2022	
							абс	відн, %	абс	відн, %
G	298,8	37,6	287,1	35,8	294,7	37,6	-11,7	-3,9	7,6	2,6
C	148,2	18,6	127,5	15,9	111,5	14,2	-20,7	-14,0	-16	-12,5
A	83,2	10,5	119,1	14,9	118	15,1	35,9	43,1	-1,1	-0,9
D	64,4	8,1	66,8	8,3	69,3	8,8	2,4	3,7	2,5	3,7
L	50,9	6,4	57,6	7,2	57	7,3	6,7	13,2	-0,6	-1,0
Інші	150,2	18,8	143,3	17,9	133,4	17,0	-6,9	-4,6	-9,9	-6,9
Всього наданих кредитів	795,7	100	801,4	100	783,9	100	5,7	0,7	-17,5	-2,2

Джерело: складено автором на основі [6]

фермерських господарств, та галузі в цілому, за рахунок доступу до дешевого кредитування, та можливості забезпечення таких кредитів гарантіями з боку кабінету Міністрів. Таким чином зважаючи причини домінування секції А в кредитному портфелі банківського сектору можна назвати державну стратегію.

Секція D – Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря, в своїй суті ця сфера представлена підприємствами, які здійснюють постачання та розподіл електроенергії, газу, в багатьох випадках це підприємства комунальної власності. Частка цієї секції коливається в рамках 8–9%, хоча за досліджуваний період спостерігається незначне зростання, проте здебільшого обсяг фінансування залишається в цих рамках. В більш широкому аналізі динаміки це чітко прослідковується. Фінансування подібної сфери для банківської системи є менш ризикованим, оскільки підприємства, які займаються цим видом діяльності, менше обтяжені коливанням попиту та пропозиції, тому що попит на постачання електроенергії та газу є постійним. Звідси, великий кредитний портфель до загального пояснюється економічною привабливістю.

Секція L – в основній своїй природі включає суб'єктів господарювання, які надають нерухомість в оренду, зважаючи на не дешевий ринок нерухомості, оренда є вигідним та

менш затратним способом розміщення, тому ця сфера широко представлена, для задоволення потреб ринку, а тому потребує вливання ресурсів, для її підтримки, включаючи необхідність підтримки в період повномасштабного вторгнення. Також, можна зробити висновок що кредитування секції L є потребою ринку, а тому наразі є економічно привабливою для банків. Інші секції економіки в сукупності, навіть не становлять 20%, і в своєму розподілі не мають впливу на загальний портфель.

Розглянемо детальну динаміку топ-секцій по обсягу фінансування з боку банків протягом 2021–2023 років. Дані відображено на рис. 1.

На рисунку відображені значення обсягів фінансування включаючи значення за квартали (значення за 1-й квартал 2022 року не сформовані, тому що фактично проміжний результат не оприлюднювався через початок повномасштабного вторгнення). З рисунку видно як торгівля фактично з початку 2021 року лише збільшувала фактичний обсяг отриманих позик, до початку 2022 року, і з настанням кризового періоду втримувала ці об'єми, але починаючи з 4-го кварталу сегмент почав отримувати менше фінансування від банків. Лише з середини 2023 року ситуація почала повертатися на довоєнний рівень, що може свідчити про велику адаптивність бізнесу до викликів які

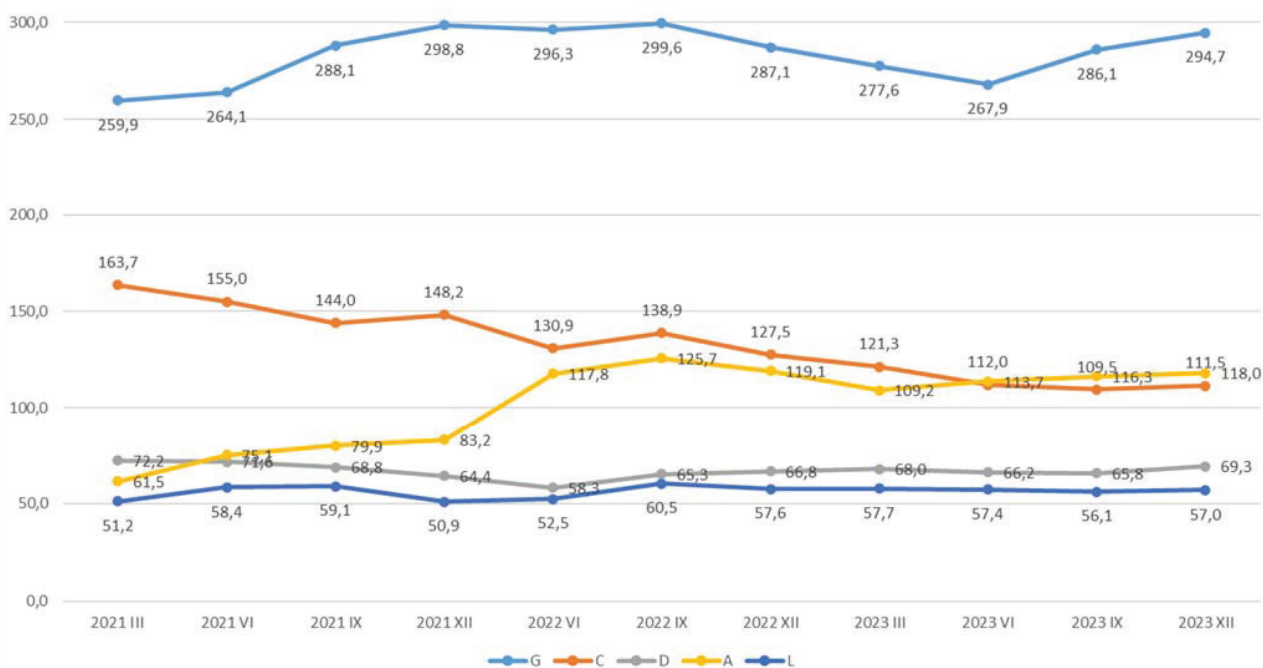

Рис. 1. Динаміка кредитної заборгованості п'яти найбільш прокредитованих секцій економіки за кварталною деталізацією

Джерело: складено автором на основі [6]

диктує сьогоднішнього. Переробна промисловість, ж навпаки зменшує обсяг залученого фінансування в динаміці. Перевагу кредитування українські банки надають сільськогосподарським підприємствам, про що свідчить ріст в динаміці маси наданих кредитів. Зважаючи на дані рисунку 1, та таблиці 1 загальний обсяг фінансування банками української економіки практично не змінився, лише відбулися структурні зміни продиктовані реаліями функціонування в період воєнного стану. Зокрема через політику підтримки сільського господарства, ресурси були направлені в цей сектор, тоді як фінансування виробництва втратило свої об'єми, оскільки кредитування виробництва стало більш ризикованим через наслідки військової агресії.

Зважаючи на виокремлення сегментів, частка яких становить більше 10%, а таких, згідно аналізу є три, залежність банківської сфери від стану цих галузей є прямо пропорційним, і при настанні кризових періодів це може негативно вплинути на банківський сектор.

Для розуміння такого процесу, розглянемо, який розподіл кредитів топ секцій в розрізі банків. При надмірній концентрації сегменту в одному банку, його діяльність напряму залежить від економічної стабільності галузі.

Згідно інформації відображеної на рисунку 2, секція G має найбільш виражену

концентрацію фінансування з боку АТ КБ «ПРИВАТБАНК», частка якого становить 45,4%, серед 63 банківських установ які мали ліцензію на роботу станом на кінець 2023 року у[6]. Також слід зазначити що лівова частку наданих кредитів в секторі торгівлі припадає саме на чотири державні банки, але їх частка менше 10%. 54 банки, які входять в категорію інші розподіляють між собою лише 16% кредитування секції економіки, і в цьому випадку на 1 банк припадає менше одного % фінансування. Зважаючи на таку ситуацію, при настанні значного потрясіння в цій сфері господарської діяльності, АТ КБ «ПРИВАТБАНК» матиме значні проблеми з обслуговуванням заборгованості з боку клієнтів, чим наражає свою діяльність на небезпеку повноцінного функціонування. З іншого боку, наявність проблем у діяльності ПРИВАТБАНКУ, ставить під загрозу фінансову підтримку торгівлі, оскільки при неможливості надання нового та підтримку наявного обсягу грошових вливань, секція G стикнеться з неможливістю покриття касових розривів, та втратою здатності до неперервної діяльності. Через те що обсяг фінансування з боку ПРИВАТБАНКУ є доволі великим, інші гравці на ринку не зможуть покрити попит швидко, тому настільки велика концентрація в майбутньому загрожує колапсу сфері торгівлі.

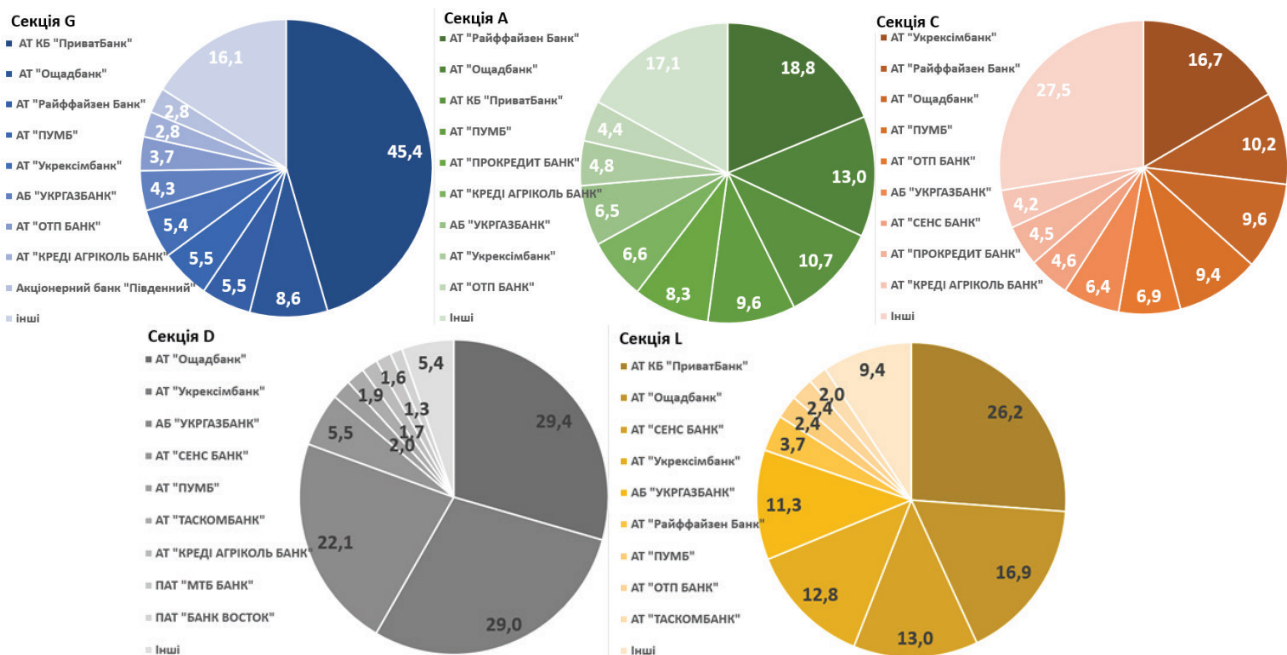

Рис. 2. Структура фінансування найбільш прокредитованих секцій економіки в розрізі банків

Джерело: складено автором на основі [6]

Ситуація щодо сільського господарства є не настільки критичною, як із торгівлею, проте елемент підвищеної концентрації все ж присутній. Зокрема в трьох банків частка фінансування більше 10%, і найбільша питома вага фінансування в розмірі 18,8% припадає на АТ «Райфайзен Банк». Приблизно такий же обсяг розподіляється між категорією інші банки. Але також можна зазначити, що розподіл між першою десяткою банків, які фінансують сільське господарство, є рівномірним і регресивним і тому, можна вважати, що ризик неможливості першого зі списку до фінансування можна буде нівелювати за рахунок інших учасників системи.

Секція С та L, по розподілу дещо схожі до сільського господарства, лише представлені іншими банками в структурі, але варто зазначити, що і питома вага інших кредиторів поза верхівкою сягає майже третини для секції С, що показує більш позитивну картину для збалансування. І у разі настання несприятливого періоду для виробництва чи ринку нерухомості, банки зможуть подолати наслідки такого періоду, і у випадку втрати одного із великих учасників фінансування сектору, потребу в кредитуванні без зайвих зусиль розподілять між собою решта учасників.

Секція постачання електроенергії та газу, практично розподілена між 3-ма учасниками, і решта банків мають 19,3% усієї сфери. Секція D є найбільш вразливою для наслідків надмірної концентрації активів банку. Незважаючи на те, що всі три учасники є державними банками, ризик надмірного

зосередження фінансування є загрозовим як з боку сектору економіки для банків, так і в зворотному напрямку.

Додатково слід відмітити, що в топ банках по об'ємах фінансування окремих секцій економіки, завжди представлені банки з державною часткою капіталу, що може вказувати на ще більшу толерантність до наслідків несприятливих факторів один до одного.

Далі, для розуміння проблематики надмірної концентрації банківського фінансування, розглянемо портфель кредитів які визнаються банками проблемними, і їх значимість в структурі всього портфелю розглянутих раніше секцій економіки. Тут також, можна відмітити, що в топ-5 секцій з найбільшими частками проблемних кредитів визначені тими ж секціями, що мають найбільші кредитні портфелі до загального обсягу фінансування. З цього можна зробити висновок, що наразі відношення проблемного портфелю до загального, знаходиться в пропорційних межах, а тому не фіксується аномальний занепад діяльності якоїсь з сфер господарювання.

Аналогічно до загального кредитного портфелю, розглянемо динаміку проблемних кредитів в розрізі секції економіки. Дані представлено на рисунку 3.

Відповідно до рисунку, рівень обсягу проблемних кредитів в загальному кредитному портфелі секції торгівлі, протягом досліджуваного періоду значних коливань не зазнав, постійно тримався на рівні 145–151 млрд грн не зважаючи на приріст обсягу кредитування секції G протягом 2022–2023 років. Звідси можна сказати про стабільність галузі, і певну

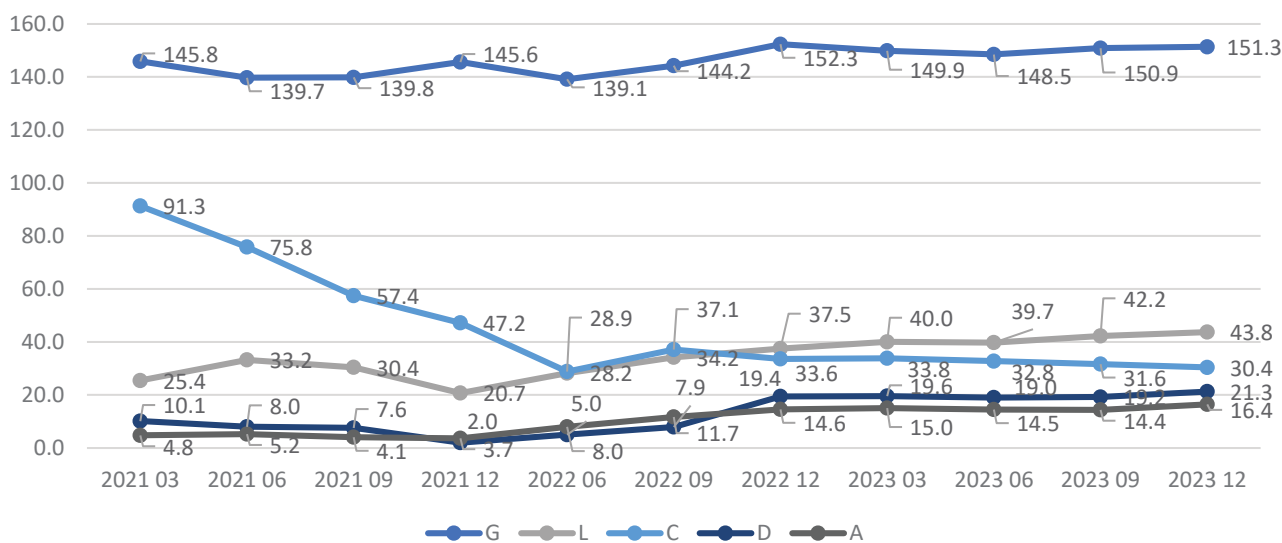

Рис. 3. Динаміка проблемної кредитної заборгованості п'яти найбільш прокредитованих секцій економіки за кварталною деталізацією

Джерело: складено автором на основі [6]

резистентність до впливу негативних факторів, таких як карантин та повномасштабна агресія.

Про ринок нерухомості, діяльність на цьому ринку, в т. ч. надання нерухомості в оренду, та його фінансове забезпечення з боку банків, в контексті стабільності стверджувати набагато складніше, оскільки при тому що обсяг фінансування залишився практично на тому ж рівні, обсяг непрацюючих кредитів зріс майже в двічі. Всього на портфель секції L, станом на кінець 2023 року, припадає 76,8% непрацюючих активів, при тому що на період з якого проводиться дослідження, ця частка становила менше 50%. Звідси чітко зрозуміло, що суб'єкти які проводять операції з нерухомим майном, та залучають додаткове фінансування, з настанням несприятливого часу не можуть протистояти наслідкам цього періоду. Тому, банки які профінансували даний сектор, мають значні проблеми з поверненням своїх активів, і якщо частка цього сегменту в загальному портфелі банку буде більше 10–20%, це може серйозно вплинути на його функціонування. З огляду на дані рисунку 2, в секції L основний портфель практично розподіляють між собою державні банки, в яких присутні й інші цільові напрямки кредитування, але якщо б з таким навантаженням неповернення боргів стикнувся банк з меншим капіталом, його діяльність була б під загрозою.

В сфері виробництва, зважаючи на зниження залученого фінансування, обсяг

проблемних кредитів також зменшився. Але даний спад окрім кількісних характеристик репрезентує і якісні покращення. На початку 2021 року, проблемні кредити в портфелі секції С становили половину всього портфелю, станом на кінець 2023 року, частка непрацюючих кредитів зменшилася до 25%. Варто, також, звернути увагу, що на початку повномасштабної війни, питома вага проблемної заборгованості по секції піково зменшилася до 22%. Даний факт можна пояснити спільною стратегією держави та банків, відповідно до якої, позичальникам надавалися пільгові умови по терміну погашення, а також проводилися перенесення термінів сплати боргу.

Секція сільського господарства, при нарощуванні свого портфелю, зберегла рівень проблемності. Цей факт можна пояснити підтримкою держави цієї сфери, та здатність суб'єктів господарювання до протидії негативних наслідків зовнішніх факторів. Аналогічна ситуація спостерігається в секторів енергозабезпечення, за виключенням приросту загального портфелю. Звідси можна зробити висновок про пріоритетність для держави даних категорій суб'єктів господарювання, і постійній підтримці.

Далі, аналогічно до загального кредитного портфелю, розглянемо портфель проблемної заборгованості в розрізі банків. Дані представлено на рисунку 4.

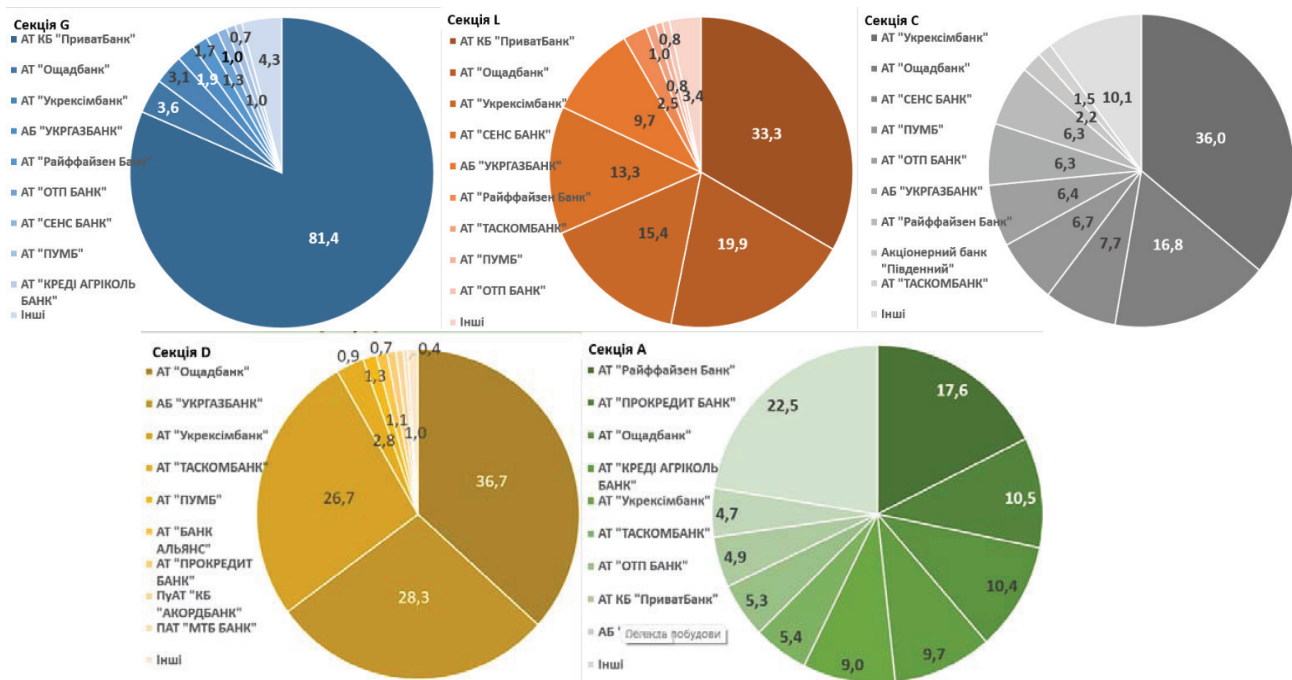

Рис. 4. Структура непрацюючих активів найбільш прокредитованих секцій економіки в розрізі банків

Джерело: складено автором на основі [6]

Зважаючи на дані рисунку 4, найбільшу частку проблемних кредитів в сегменті оптової та роздрібною торгівлі, припадає на КБ «ПРИВАТБАНК». Так в проблемному портфелі секції 151,3 млрд грн, обсяг ПРИВАТБАНКУ становить 123,2 млрд грн, що є надзвичайно великим значенням, а зважаючи що в КБ «ПРИВАТБАНК» в даній сфері і так найбільша концентрація фінансування (45,4%), то в загальному портфелі секції частка непрацюючих активів ПРИВАТБАНКУ становить 41,8%. Дану характеристику вже можна розцінювати як небезпечний фактор функціонування цієї сфери. І така надмірна концентрація проблемної заборгованості в одному банку, без належного регулювання, може призвести до обмеження фінансування діяльності суб'єктів господарювання цієї секції з боку банків, а також впливає на ефективне функціонування самого банку через недоотримання прибутків з таких кредитів.

У структурі секції L, аналогічно найбільшу питому вагу проблемного кредитного портфелю має КБ «ПРИВАТБАНК», його частка становить 33%. При тому, що проблемні кредити секції L складають більше 75% всього портфелю, В ПРИВАТБАНКУ, рівень непрацюючих кредитів по галузі сягає майже 100%. Тут варто відзначити, що непрацюючі активи банку по всім напрямкам кредитування складають більше 80% [6], що свідчить про проблеми управління кредитним портфелем, та його якістю.

Інші банки також мають вагомі частинки в структурі, проте їх величина в кількісному вираженні не є вагомою до загального кредитного портфелю, тому не становить загрози для їх діяльності.

Секція переробної промисловості, в структурі проблемної заборгованості, відповідає структурі загального кредитного портфелю, що розподіляється по банках. Слід також зауважити, що в верхівці ваги проблемної заборгованості присутні всі державні банки, що також було відмічено для всього портфелю, таким чином остаточно підтверджується пряма залежність між банківською системою і державною економікою, і їх взаємодатливість до негативного впливу на одного із структури при настанні кризи.

В секції D, структура непрацюючих активів по банках, повністю відображає загальний портфель. І оскільки в трьох фінансових установах зосереджене фінансування галузі, очевидно що і найбільші об'єми проблемних активів припадає на ці ж суб'єкти фінансування. А оскільки секція

представлена здебільшого підприємствами державної та комунальної власності, не дивно, що і банки що тримають весь портфель є теж з державною часткою в капіталі. Проте така уніфікація загрожує всьому сегменту, самим господарствам, а також не завжди дозволяє отримати найкращі/найвигідніші варіанти залучення додаткового фінансування.

Секція сільського господарства, є найбільш збалансована в своїй структурі кредитного портфелю, що підтверджується на рівні розподілу проблемних активів. З отриманих даних, можна зробити висновок про усталеність сектору, і здатність до протидії негативним факторам, оскільки у масштабах усієї країни утримується баланс рівня проблемної заборгованості без аномалій на певному регіоні чи окремому банку, зважаючи на виклики сучасності.

Висновки. Отже, зважаючи на розглянуті дані розподілу кредитного портфелю в розрізі секцій економіки, та проаналізувавши найбільш значущі секції які є профінансовані з боку української банківської системи, а також дослідивши піддатливість цих секцій до впливу зовнішніх негативних факторів на них, і подальший вплив на конкретні банки, можна зробити висновок, що надмірна концентрація та уніфікація кредитного портфелю як для банку так і для окремої сфери економіки є фактором ризику. Відсутність розширеної диверсифікації кредитного портфелю негативно впливає на його якість, і в періоди зовнішніх агресій, несприятливих станів чи стагнації це призводить до взаємозгубності об'єктів дослідження. Наразі відсутні нормативи щодо питомої ваги галузевого розподілу кредитного портфелю для банків. З боку законодавства та НБУ, як регулятора, не встановлювалося жодні обмеження чи рекомендації, проте зважаючи на подібність ризику який виникає, при надмірній концентрації активних операцій банку на один сектор економіки, можливо, доцільно послуговуватися встановленими лімітами нормативу максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7). Згідно з Постановою Національного банку України «Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні», нормативне значення нормативу Н7 не має перевищувати 25 відсотків. Тож, варто припустити, що для банку концентрація активних операцій в розрізі секторів економіки більше ніж 25%, можуть нести колосальні ризики для діяльності конкретної фінансової установи.

Також, у випадку надмірного залучення суб'єктами господарювання однієї секції економіки, фінансування в декількох конкретних банках, виникає ризик залежності частини економіки від окремих її суб'єктів, що в перспективі, при згортанні цього суб'єкта за певних обставин, ставить під загрозу діяльність всього сектору, до прикладу, як це підсвічено в розрізі банків по секції С.

Тому, планомірне та здорове розсіювання ризику концентрації в кредитному портфелі як явища, для можливості протидії негативному впливу, та більшої незалежності кожного окремого суб'єкту економіки в цьому плані, повинне бути відображено на законодавчому рівні та з боку регулятора, для збереження та розвитку економіки держави.

Бібліографічний список

1. Крупка М. І., Ванькович Д. В., Кульчицький М. І. Банківське кредитування пріоритетних галузей економіки в механізмі реалізації фінансової політики України. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3557/3489> (дата звернення: 15.06.2024).
2. Мельник О. О. Управління непрацюючими кредитами банківської системи України як фактор ефективного кредитування економіки. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: *Економіка і управління*. 2020. № 3. С. 68–76.
3. Степаненко С. В., Римар О. Г., Гулюк О. І. Методи вдосконалення управління кредитним портфелем банку в сучасних умовах. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/90.pdf (дата звернення: 15.06.2024).
4. Герасименко І. О., Моль Я. А. Основні підходи та принципи управління кредитним портфелем банку. *Економіка, облік, менеджмент та право в умовах глобалізації*: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф. м. Полтава, 20 липня 2021 р. Полтава. 2021. С. 30–32.
5. Державна служба статистики України. Класифікація видів економічної діяльності. URL: https://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html (дата звернення: 15.06.2024).
6. Національний Банк України. Статистика фінансового сектору. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (дата звернення: 15.06.2024).
7. Національний Банк України. Постанова № 368 від 28.08.2001 року, Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (дата звернення: 15.06.2024).

References

1. Krupka M. I., Vankovych D. V., Kulchytskyi M. I. (2024) Bankivske kredyтування priorytetnykh haluzei ekonomiky v mekhanizmi realizatsii finansovoi polityky Ukrainy [Bank lending to priority sectors of the economy in the mechanism of implementation of financial policy of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 60. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3557/3489> (accessed June 15, 2024).
2. Melnyk O. O. (2020) Upravlinnia nepratsuiuchymy kredytamy bankivskoi systemy ukrainy yak faktor efektyvnoho kredyтування ekonomiky [Management of non-performing loans banking system of Ukraine as a factor efficient lending of the economy]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Ekonomika i upravlinnia – Scientific notes of TNU named after V. I. Vernadskyi. Series: Economics and management*, vol. 3. pp. 68–76.
3. Stepanenko S. V., Rymar O. H., Huliuk O. I. (2021) Metody vdoskonalennia upravlinnia kredytnym portfelem banku v suchasnykh umovakh [Methods of improving the bank's loan portfolio management in modern conditions]. *Efektivna ekonomika – Efficient economy*, vol. 3. Available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/3_2021/90.pdf (accessed June 15, 2024).
4. Herasymenko I. O., Mol Ya. A. (July 20, 2021) Osnovni pidkhody ta pryntsyipy upravlinnia kredytnym portfelem banku [Basic approaches and principles of management credit portfolio of the bank]. *Ekonomika, oblik, menedzhment ta pravo v umovakh hlobalizatsii: materialy Mizhnarodnoi nauk.-prakt. konf. Poltava*. Pp. 30–32. (in Ukrainian)
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Klyasyfikatsiia vydiv ekonomichnoi diialnosti [State Statistics Service of Ukraine. Classification of types of economic activity]. Available at: https://kved.ukrstat.gov.ua/KVED2010/kv10_i.html (accessed June 15, 2024).
6. Natsionalnyi Bank Ukrainy. Statystyka finansovoho sektoru [National Bank of Ukraine. Statistics of the financial sector]. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (accessed June 15, 2024).
7. Natsionalnyi Bank Ukrainy. Postanova № 368 vid 28.08.2001 roku, Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok rehuliuвання diialnosti bankiv v Ukraini [National Bank of Ukraine. Resolution No. 368 of August 28, 2001, On the Approval of the Instructions on the Procedure for Regulating the Activities of Banks in Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (accessed June 15, 2024).

Стаття надійшла до редакції 16.07.2024

Oleksandr Oleksiuk

Postgraduate Student,

Lutsk National Technical University

ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-7350-7438>

DIVERSIFICATION OF THE CREDIT PORTFOLIO BY SECTIONS OF THE ECONOMY AS AN INSTRUMENT FOR IMPROVING ITS QUALITY

The article analyzes the general credit portfolio of the banking system in terms of sections and sectors of the economy in terms of the concentration of lending by the banking sector, as well as the unification of the resources involved in terms of individual banks by economic entities. The largest banks with inactive assets in various sectors of the economy were determined, and the distribution of problem debt of sectors of the economy by banks participating in the system was analyzed. In addition, the largest loaned sections are studied in dynamics from the beginning of 2022 to the end of 2023, in order to identify the presence of problems with lending before the start of full-scale armed aggression and during. The analysis also highlights sectors that have suffered in their activities due to military actions and how this has affected their ability to service their financial obligations, primarily bank loans. In addition, the banking sector's dependence on the influence of the affected industries and the possibility of countering them in order to preserve the quality of its credit portfolio are determined. Therefore, the main **objective** of research was the determination of the dependence of banks on the functioning of various sections of the economy, as well as the impact on them through lending in times of crisis, to determine the optimal distribution of the bank's loan portfolio between sectors of the economy, for the possibility of counteracting the influence of negative factors. The research **methods** that allowed for obtaining key results consisted of primary scientific tools, such as systematic and comparative analysis, as well as synergistic meta-analysis. The **practical significance** of the study is aimed at creating the prerequisites for the formation of the basis of diversification of the bank's credit portfolio in terms of segments of the economy in order to improve its quality in the real environment and further in regulatory documents. The **scientific novelty** lies in highlighting the key economic entities in the model of their mutual influence and searching for ways to reduce such influence to safeguard each participant. In addition, the research can be considered an offshoot of a separate direction of the general issue of the research of the quality of the loan portfolio, which will allow the scientific community to more thoroughly develop tools for the support and development of bank lending. The main **conclusions** present recommendations for improving the quality of the credit portfolio of banks, as well as directions for further discussion and the search for new solutions for the investigated problems.

Keywords: diversification of loans, excessive concentration of lending, distribution of the loan portfolio, sectors of the economy, sections of the economy.